



Het is de manier van kijken waardoor de kwaliteit van het onderwijs bepaald wordt

Door Ellen Emonds

Welbevinden en betrokkenheid zijn in iedere taal te verstaan. Met dat uitgangspunt vertrok Peter Van Sanden in 1998 naar Nicaragua. Van Sanden is onderwijspedagoog en was op dat moment werkzaam bij het CEGO in Leuven (België). Het CEGO-project 'Inclusief Onderwijs' was zijn reden van vertrek, voor een periode van vijf jaar. Vanuit het ministerie van onderwijs in Nicaragua was de vraag gesteld wat er te bereiken was wat betreft het betrekken van kinderen met een handicap binnen het reguliere onderwijs. Er werd gevraagd om snel met zo veel mogelijk scholen aan de slag te gaan. 'Ik zag dat anders. Ik wilde een kleine groep bereiken, om vanuit daar te zien hoe de aanpak moest zijn voor een grotere groep. De weerstand overwonnen ben ik naar 7 scholen gegaan.'

Van Sanden heeft zich gericht op de leerkrachten. 'Ik wilde met leerkrachten in gesprek over de fundamentele waarden van onderwijs. Al snel gingen we inzoomen op de manier van kijken naar kinderen. De kwaliteit van onderwijs wordt verhoogd door het tegemoet komen aan de behoeften van kinderen. De insteek werd: Wanneer maakt een kind het goed?'

Er zijn behoorlijk wat misvattingen in Nicaragua. Zo zou het Down-syndroom besmettelijk zijn en wanneer kinderen met een handicap binnen het reguliere onderwijs komen, zou de onderwijskwaliteit naar beneden gaan. Daarnaast is een leerkracht daar niet enkel leerkracht. 'De meesten van hen werken de ochtend als leerkracht en gaan daarna door naar hun andere baan. Sommigen hebben zelfs drie verschillende banen. Leerkrachten voelden de behoefte niet om kinderen met een handicap binnen het reguliere onderwijs te krijgen.'

Van Sanden is dus gaan focussen op het kijken naar kinderen. 'Men moest afstappen van het kijken naar problemen en onmogelijkheden, maar juist op zoek gaan naar kansen. Wat er nu gebeurde was inzetten op remediëring. Dat wat (nog) niet lukte werd geoefend en getraind, vaak zonder positief resultaat. Juist daarom vond ik het belangrijk om te werken met de leerkrachten, nog zonder dat er kinderen met een handicap bij betrokken werden. Hier viel veel te halen.'



Van Sanden introduceerde het begrip betrokkenheid. 'De pauze bleek een moment van hoge betrokkenheid. Dat was een aangrijpingspunt. Dus op de momenten dat kinderen mochten ontspannen, groeide de betrokkenheid. Dat was een eyeopener voor de leerkrachten. Zij zagen dat kinderen in ontwikkeling zijn wanneer ze geboeid zijn door hetgeen ze doen. De veranderingen die hierdoor teweeg gebracht werden, brachten trots en zelfwaarde. Er bleek geen gebrek aan potentieel, wel aan kansen en mogelijkheden.'

Op de vraag wat het project uiteindelijk opgeleverd heeft, antwoordt Van Sanden: 'Hoe Inclusief Onderwijs uiteindelijk vorm gekregen heeft, weet ik niet. Het laatste jaar van het project hebben we benut om alles op papier te zetten'. De ontwikkelingen zijn nog niet systematisch in kaart gebracht. Het ministerie is vooral bezig met fondsen werven, geld binnenhalen. Gelukkig is 'het anders kijken naar kinderen' omarmd en binnengehaald. Wat gebleken is, is dat juist die manier van kijken bepaalt of er mogelijkheden of onmogelijkheden gecreëerd worden'